

dobro, zakaj takrat je stal denar skoro desetkrat več. Tedaj si kupil za 1 sold štiri jajca, kokoš za $4\frac{1}{2}$ solda. Tesar je služil na dan $12\frac{3}{4}$ kr. Kako je pa sedaj? Letnih 400 ali 500 gld. ne dosega plačila prvih časov.

Spis je pisan vrlo objektivno in je za našo kulturno zgodovino jako važen.

Drobiž iz starejše književnosti slovenske. Spisal dr. Vatroslav Oblak. (234—246.) — Konec 16. veka ni tudi konec slovenske protestantske književnosti. Životarila je v oddaljeni kanalski dolini med slovenskimi protestanti podklosterske okolice južne Koroške. Skrivaj so prepisavali stare protestantske knjige in leta 1788. celó izdali knjigo. Ta knjiga se imenuje: Kristianske bukvice itd., ki so precěj natančen ponatisek Dalmatinovega, l. 1584. izdanega molitvenika. Knjigi, ki jo opisuje dr. V. Oblak, je privezanih 14 starih listov, obsegajočih 13 cerkvenih pesmij. Te so prepisane iz stare protestantske pesmarice, katero je izdal Dalmatin leta 1584. Jezik je silno izpremenjen po ljudski govorici podklosterskega okraja. — Dalje nas seznanja dr. V. Oblak z „Agendo“ l. 1585., ki je jako redka knjiga. Znani izvod je last prof. I. Milčetića v Varaždinu. L. 1585. je zagledal beli dan tudi: „Ta kratki wirtemberski catechismus“ itd. neznanega izdajatelja.

Neizdana Vodnikova pesem. Priobčil dr. K. Štrekelj. (247—250.)

V rokopisu Vodnikovih pesmij se nahajajoči list hrani pesem, ki se tu prvič priobčuje.

Od 251—283 str. objavlja R. Perušek: Bibliografijo slovensko za leto 1894., neutrudni tajnik Evgen Lah pa opisuje (284—318) tretje desetletje „Sl. Mat.“ in njeno delovanje za l. 1895. Iz računskega poročila je zvedeti, da je imela „Slovenska Matica“ konec l. 1894. imovine 58.006 gld. razven ustanov. Končujmo s tajnikovimi besedami (306): „Dragi čitatelj, preverjen bodi, da vse kroge, ki v Matici in zunaj Maticе delujejo za Matico, navdaja zavest, da delujejo za dobro stvar, kateri Bog daj obilo zaželenega uspeha, ki bodi v še večji meri viden koncem 4. desetletja Maticinega. Dotlej pa Matici vsako leto še več marljivih sotrudnikov, vplivnih prijateljev in vstrajnih društenikov!“

V. S.

Hrvaška književnost.

Knjige „Maticе Hrvatske“ za l. 1895.

Naše nebo. *Črtice iz astronomije.* Napisao Oton Kučera. Sa 142 slike u tekstu i četiri priloga. Nagradjeno iz zaklada grofa Iv. Nep. Draškovića za godinu 1894. Vel. 8°. Str. 430. Cena 2 gld. 40 kr. — „M. Hrv.“ je izdala v svoji „Poučni knjižnici“ že lepo vrsto poljudno-poučnih knjig, katere so po obliki in većinoma tudi po vsebini res znamenita dela. V marsikaterem oziru nas je vzlasti letošnja knjiga „Naše nebo“ zadovoljila ne-

navadno. Kaj bi govoril o tem, kako lepa in veličastna veda je astronomija! Tudi potrebna je vsakemu količkaj omikanemu človeku. Vsakdo vé, da se celó ljudstvo po svoje bavi s spoznavanjem neba, in zaradi tega imajo n. pr. Slovenci lepo vrsto narodnih imen za posamezna ozvezdja, n. pr. veliki in mali voz, gostosevci, Jakopova palica itd. In rečemo lahko, da je gospod pisatelj zares pregledno, umevno in vseskozi zanimivo obdelal svojo tvarino. Posebno mične so semtertje vpletene zgodovinske črtice, recimo o velikih novejših odkritjih in velikih zvezdoslovcih, ali opisi raznih nebesnih teles, ali potrebnih orodij, ali velikih zvezdarn, n. pr. Lickove zvezdarne na Mount Hamiltonu v Ameriki. Take stvari jako poživljajo razkladanje kakor tudi dobro izbrane slike in dragocene priloge. Red, po katerem je razvrščena tvarina, je jako primeren za navadnega bralca. Posebno lepo nas uči knjiga istinito poznovati nebo, zato opisuje nebo prav umevno ob dveh različnih letnih časih.

V nekaterih kočljivih zgodovinskih vprašanjih se giblje gospod pisatelj še precěj umno. Dobro bi bilo pokazati še določneje, za kaj se je šlo v Galilejevih homatijah, kar seveda umeva najbolje bogoslovec ali zgodovinar. No, priznavamo pa dobro voljo in resnicoljubnost pisateljevo.

Po naši sodbi je knjiga „Naše nebo“ v mnogem oziru izvrstna poučna knjiga, in upati je, da bo širila zvezdoznanstvo pri Hrvatih. Želeli bi samo še, da bi se bilo prilično poudarjalo to, kako jasno kaže uprav zvezdoslovje začetnika vsega vesoljnega gibanja, ki je Bog stvarnik. Fr. L.

Slavenske knjižnice III. knjiga prinaša za l. 1895 dve povesti ruskega pisatelja Ignatija Nikolajeviča Potápenka: „Generalova kći“ in „Seoski roman.“ — Potápenko sam (pravi se v predgovoru) sodi prvo povest za svoje najboljšo delo. Ravno tako se druga šteje med jako dobre spise. In res: pisani sta obe povesti krasno. Črtani so značaji oseb zanimivo — poln humorja in dovtipov je pisatelj —, tako da človek nehoté bere povesti do konca. In prelagatelj je prelagal tako, kakor da je pisal izvirno hrvaško. Jezik lep, umljiv, vabljev. In vendar! Ko sem bil prebral „Generalovo kći“, nisem bil zadovoljen — da, bil sem užaljen. Zakaj? Naj kratko povem vsebino: Marija Vladimirovna je bila hči voditelja „agenture južnega zavarovalnega društva“. Živela je mladostna leta do dobro dvajsetega v razkošju in veselju. Potratnost roditeljev ji je dovoljevala vse, česar si želi srce. Nekega jutra se je slišal strel v hiši: Oče se je ustrelil, sedeč v naslonjaču. Zapravil je bil vse imetje, tudi hčerino doto; papirji so bili vsi v neredu, manjkalo je društvu več stotisočev. Treba je bilo kako živeti. Z materjo gre v neko vas za učiteljico. Ne zmeni se za nobenega človeka, z materjo ravna surovo, z otroki brezsrčno. Slučajno — ali bolje po služabnici Hivriji — dobi dnevnik prejšnje učiteljice,

Klavdije Antonovne. Ta je bila generalova hči. Pustila je vse: očeta generala, mesto, veselice, ter odšla v vas kot učiteljica, da koristi ljudem, vzgaja otroke. Vse jo je ljubilo, bila je pravi angel — vsem vse. Vse prigovarjanje očetovo, da bi jo pripravil nazaj, bilo je zastoj. Začela je hirati in umrla je za sušico v najlepši dobi. Grob njen je pričal, kako jo je ljubilo ljudstvo.

Beroč ta dnevnik se je sprijaznila Marija Vladimirova s svojo prednico, katero je poprej neznano čutila, ker je vedno slišala hvalo o njej. Hotela je njej postati podobna: otrokom je začela biti prijazna, a ti so se je bali. Občevala je z ljudmi; hotela celó sama pomagati ubožcem. Obišče je denkrat z zvesto služkinjo revno družino. Nesnaga v hiši, siromaštvo in nezdrav zrak stori, da izgubi pogum. Čuti, da ne more biti ljudem, kar je hotela. Med tem, ko se mati veseli in obiskuje imovitejše ljudi v vasi, hiti ona o polnoči na grob generalove hčere, vzemši s seboj samokres, s katerim si je njen oče vzel življenje. — „Ni vjere, ni ljubavi, ni zlobe, ni mržnje, ni sučuti. Zaista ona je več mrtva i preostaje joj samo, da ovrši formalnost.“ In izvrši formalnost: ustrelji se. Mati

in druga družba prihité h grobu, . . . nikdo ni branil jej, da lije solze in da se žalosti, „jer su svi mislili, da je to nešta naravno, da mati izgubi kéer“. — Taka, v tem zmyslu je povest. Ali more oblažiti res koga ta nesrečni konec? Ali ni misliti, da se je tako moralo zgoditi in da se mora kakemu drugemu zgoditi ravno tako? Koliko pač lahko škoduje tako lepo, vabljivo pisana knjiga — ta pesimizem, ta nihilizem!

„Seoski roman.“ Klasično risana vsaka oseba v njem — bodi „popadija“ ali „otac Makarij“, ali slikar Fjedjenjka, najbolje junak sam: Panas. Ali žal, tudi v tem delu je nekaj, kar človeka tlači, nezadovoljuje. Mogoče, da se je tako zgodilo, pa: ali se je moralo tako vse zgoditi? Ali se res v celi povesti ni mogla dobiti niti jedna oseba, ki bi ob dejanju blažila sebe in blažila i bralca? Panas postane tat, požigalec, prešeštnik, njegova mati pijanka in še huje; najvzlednejša žena v vasi, ko moža ni doma, nezvesta ter si konča življenje v valovih itd. Škoda, da tudi ta „selski roman“ ob vseh vrlinah, s katerimi je pisan, tako neprijetno vznemirja bralčevo srce. Knjiga ima 343 str. in stane 1 glđ. M. B.

Razne stvari.

Iz belokranjskega besednega zaklada.

(Priročil I. Šašelj.)

(Dalje.)

doróčen, *adj.*, priročén, n. pr. konj.
dosvétiti se, spomniti se.
dótlek, *adv.*, dotle.
dráčiti, vlačiti; komaj se drači.
drájsan, **drman** in **dúdan**, a, m., vsa ta tri imena rabijo za novo istrijsko vino v zaničljivem pomenu.
drápan, a, m., raztrganec.
drápiti, udariti.
dremávina, e, f., dremota.
drésen, a, m., preslica, der Schachtelhalm, equisetum arvense.
drgétati, drdrati, ratschen.
drgetec, a, m., drdra, die Thurmratsche.
dríščati, driskati, das Abweichen haben.
drobnetíja, e, f., drobnjad.
drobúcen, *adj.*, droben.
drugódaj, *adv.*, drugje.
drum, a, m., pot, der Ausweg; voda je dobila drum in prošla.
drveník, a, m., tvalo.
drvíje, a, n. coll., drevje.
držal, a, m., držaj.
duplák, a, m., das Dopelliter.
dupláńka, e, f., die Gartenrose.
dúplik, *indecl.*, dvojen.
dúsati, suvati.
dúsniti, suniti.
dužélnik, a, m., = deževnik, močerad.
dvójeńice, *pl. f.*, palici, ki se skupaj zvezeta in rabita pri tkanju.
fatláti, tudi taštati, nerazumljivo govoriti.
fláza, e, f., gruda, gleba, die Erdscholle.

ffndati, kaj hitro delati, n. pr. presti.
fučkétati, po malem fučkati (zvižgati).
fútlavec, a, m., udeb.
gádnica, e, f., ti gádnica! pravijo hudobni ženski.
gáljuf, a, m., goljuf.
glavobólka, e, f., teloh, die schwarze Niesswurz, helléborus niger.
glíbok, *adj.*, globok.
glibína, e, f., globina.
gnjáča, e, f., človeku, ki se je preveč najel, da ne more dihati, pravijo: ti gnjača, ti!
gnjávití, dolgo žvečiti.
gódin, a, m., dež (v otročjem govoru).
godíniti se, na dež se pripravljati.
godínjak, a, m., veter, ki prinese godin (dež).
golóbača, e, f., goba, katere barva je podobna golobu.
goméljica, e, f., gomilica, matricaria chamomilla.
gónčín, a, m., gonjác, der Treiber.
goskán, a, m., gosjak, der Gänserich.
grajen, *adj.*, grajen kolec = za grajo.
grčiti se, zvijati se, kriviti se; žebelj se grči.
grehóvati, grešiti.
grehovít, *adj.*, grešen, sündhaft.
grízávina, e, f., grizenje, das Beissen.
gríjan, a, m., 1) jabolko v grlu, der Kehlkopf, 2) der Flaschenhals.
gríjav, *adj.*, škripav, knarrig.
grmlje, a, n. coll., grmovje.
grócelj, a, m., prav belo proso.
gruhóvina, e, f., mehék kamen, ki se drobi = groh, gruh *Pl.*
grozdje mravínčje, n., gomulica, der Mauerpfeffer, sedum acre.
gúreša, e, f., tudi gúrež, a, m., len in počasen človek.
habdóvina, e, f., sambucus ebulus.
hábrika, e, f., fabrika, rabi v pomenu „dnina“,
habrikár, a, m., dninar.